

Інженер ХХІ століття

На початку квітня в Сполучених Штатах Америки відбулася Міжнародна конференція — «Інженерія освіти ХХІ століття». На ній були присутні ректор нашого університету, професор А. М. Тугай, завідувач кафедри будівельних машин, професор В. Л. Баладінський. Вони зробили доповідь «Деякі шляхи інтеграції світової інженерної освіти» разом із професором з Орегонського технологічного інституту (США) М. Б. Спектором.

Пропонуємо вашій увазі цей виступ.

ВИЩА освіта в кожній країні визначає її культурний, економічний і науково-технічний рівень, міжнародне значення і, нарешті, майбутнє країни. Основні орієнтації світової інженерної освіти в основному базуються на двох системах, які умовно можна позначити як:

- 1.— західна (США, Англія, Німеччина, Японія, Канада і ін.);
- 2.— східна (Росія, Україна, Білорусія, Казахстан, Китай, Польща і ін.).

Ці напрямки мають свої принципові особливості та відмінності. В першу чергу це належить до зацікавленості і необхідності різних країн до рівня підготовки інженерних кадрів та їх найефективніше використання в господарстві кожної держави. В основі таких вимог, в першу чергу, повинен лежати принцип демократизації інженерної освіти: формування вимог до обсяга знань і умінь спеціаліста на базі прогнозування розвитку світових науково-технічних досягнень, а не на основі рішень керуючого бюрократичного апарату в будь-якій країні. Демократизація інженерної освіти бачиться в створенні по конкретних напрямках науково-технічного прогресу світових центрів (рад, комісій, колегій асоціацій і ін.), що об'єднують, проводять в цих напрямках вчених технічно розвинутих країн. Рекомендації, які вироблені такими центрами, пропонуються аналогічним національним центрам вчених конкретних країн (де із врахуванням особливостей останніх створюються свої переліки дисциплін і курсів) та вищим учбовим закладам різних країн. До створення національних планів підготовки інженерних кадрів не

повинні допускатися управлінські структури (міністерства, департаменти і ін.).

Світові центри по конкретних напрямках науково-технічного прогресу розробляють загальні рекомендації, як по змісту окремих груп спеціальностей, так і по їх структурі. Але не рідше одного разу на 3—5 років. Це дозволить звільнитися від дрібних, мало-значних і безперспективних спеціальностей, дасть можливість спеціалістам кожної країни побачити найбільш перспективні шляхи розвитку науково-технічного прогресу. Зрозуміло при таких центрах повинні надаватися як методичні так і наукові періодичні видання.

Демократичність підготовки спеціалістів полягає у ліквідації дрібної опіки державними управлінськими структурами країни над вищими учбовими закладами. Питання підготовки кадрів, учбові плани, перелік спеціальностей, видання підручників і посібників повинні вирішуватися своїм вузом на основі рекомендацій світових і національних центрів з конкретного напрямку. Роль управлінських структур повинна зводиться і то на першому етапі, лише до оцінки рівня вузу, його науково-педагогічного складу і акредитації (ліцензування). Державні структури вищої освіти повинні представляти невеличкі департаменти, а основну роботу виконують національні центри; інші дошки, шкільні і інші учбові заклади не повинні виходити в управлінські структури вузів.

РОЗВИТОК комп'ютеризації вузів, створення систем зв'язку: світовий центр — національний центр — вищий учбовий заклад окремої країни — є другим

важливим принципом інтеграції світової інженерної освіти. Третім принципом інтеграції світової інженерної освіти є створення загальних для всіх систем, методів і методик (чи використання найефективніших сьогодні) по вивченню іноземних мов, створення тлумачних технічних словників і довідників на найбільш розповсюджених мовах, звільняти спеціалістів від різноманітних та різотлумачень багатьох понять, термінів, позначень та позначників.

Одним з найбільш важливих принципів розвитку інженерної освіти в ХХІ столітті, на наш погляд, є структура підготовки інженерних кадрів. Треба відзначити, що, наприклад, підготовка в кожному вузі бакалаврів, що планується на Україні, навряд чи доцільна. Існує значний ряд вузів, науково-педагогічні кадри яких настільки високопрофесійні, що їх використання для підготовки бакалаврів (молодших спеціалістів) невигідне ані в економічному, ані в науково-технічному сенсі.

Сьогодні у «західних» і «східних» орієнтації інженерної освіти існують великі різні структури: обсяг знань для підготовки інженерних кадрів сьогодні базується, в основному, на підготовці таких спеціалістів: бакалаврів (молодших спеціалістів) із строком навчання 3—4 роки, наймасовішої спеціальності; де обсяг знань та змінь, в певному ступені, є достатньо більшими; другу групу складають магістри (інженери), де обсяг знань достатньо різний; строк навчання 5—6 років, третю групу складають спе-

ціалісти вищої кваліфікації доктори філософії (кандидати технічних наук) і доктори технічних наук (існують лише у «східній» орієнтації), де обсяги знань надто різні. Строк навчання кандидата наук після отримання звання інженера в середньому складає 3,5—4,5 роки. Доктор філософії і кандидат технічних наук не рівнозначні поняття: в першому випадку, для інженерних наук, це підготовка узагальненого дослідження, яке мало зачіпають поповлення існуючої техніки і технологій. У другому випадку (кандидат технічних наук) — це, як правило, нові патенти, нова техніка і технології. Дисертація доктора технічних наук — це новий прогресивний напрямок в конкретній галузі науки, нові фундаментальні положення, їх теоретичні узагальнення та широка практична реалізація; десятки патентів; як мінімум, кілька монографій, підручників і учбових посібників; середній строк підготовки 10—15 років. Сьогодні, наприклад в Україні, багаж 40—45-річного доктора технічних наук, професора в середньому складає 120—180 статей і доповідей, 2—4 монографії, 3—5 підручників і учбових посібників, 15—20 учбово-методичних розробок, близько 10—20 патентів, 10—20 видів нових машин, механізмів, приладів, обладнання, інструментів і технологій. Аналогії доктора технічних наук в «західній» орієнтації нема. Тут потрібні пошуки об'єктивних рішень, як в змісті і обсязі і підготовки таких спеціалістів, так і в юридичному аспекті.

ВАЖЛИВОЮ проблемою інтеграції світової освіти є надання допомоги країні «великої сімки» традиційно економічно слабким країнам і тим країнам, які стали економічно слабкими в результаті розвала СРСР. Ця допомога в галузі освіти реалізується у вигляді читання лекцій спеціалістами «західної» орієнтації і фінансової підтримки вчених

східних країн різними фондами (типу фонд Сороса). Зміст таких лекцій в основному полягає у викладенні економічних структур різних країн, структур менеджменту і маркетингу, складу фірми і їх продукції і ін. і досить віддалена від реальності економічно слабких країн, їх традиційних шляхів розвитку і промислового потенціалу. Фонди типу Сороса матеріально підтримують вчених природних і гуманітарних наук, що дозволяє сподіватися на їх віддачу в далекому майбутньому. В той же час найбільш реальним, найбільш здатним вивести технічно розвинуті країни з економічної кризи, є підтримка вчених в галузі інженерних (прикладних) наук. Тут є значні досягнення в галузі нових технологій і техніки, які не мають світових аналогів чи ті, що перевищують по своїх показниках кращі зразки в кілька разів. Оцінку таким роботам може надати той же світовий центр.

Важливою проблемою інтеграції навчання є створення вченими різних країн спільних підручників і учбових посібників для конкретних спеціальностей. Це не лише дозволить студентам і викладачам ознайомитися із сьогодняшнім рівнем світової інженерної думки, але й отримати доступ до раніше недоступних інформаційних джерел. По окремих групах інженерних спеціальностей можуть бути створені, при світових центрах або окремих вузах, спільні фонди для підготовки і видання такої літератури.

Наведені міркування багато в чому не вирішують проблеми інженерної освіти в ХХІ столітті, однак навіть їх часткова реалізація може багаторазово прискорити інтеграцію наших систем освіти.

А. ТУГАЙ,

академік, професор,
В. БАЛАДІНСЬКИЙ,
д. т. н. професор, академік,
Заслужений діяч науки і техніки України,

М. СПЕКТОР,

академік, доктор, професор
(США)

З ІСТОРІЇ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ

П. КУЛІШ — історик українського письменства

ПАНТЕЛЕЙМОН ОЛЕКСАНДРОВИЧ КУЛІШ (1819—1897) — відомий український письменник і вчений, про якого М. Вороний писав: «...Тяжко знайти такого другого чоловіка, що рівночасно заподіяв як Україні стільки добра і стільки шкоди, як Куліш». Не торкаючись усієї спадщини П. Куліша (яка, за словами того самого М. Вороного, становить «добрю, маю не енциклопедичну бібліотеку»), звернемося лише до його літературознавчих ідей.

Усе давньоукраїнську літературу від Київської Русі до початку ХІХ ст. П. Куліш вважав дуже далекою від народу і його мови. Навіть «поема про Ігора стоїть собі оддалік від усього рідного українського серця і тільки де-не-де має такий погляд на природу і такий потяг до слова, як у козацьких думах». Але пройшли століття, змінилася інтелігенція, задала на народний скарб і «почала літати про слово народне, неказане». Велику роль у цьому, підкреслює П. Куліш, відіграли фольклористи і особливо М. Максимович, котрий «почав з університетської кафедри глаголати про ліричну й епічну красу українських співів».

Першим твором нової української літератури — літератури народною мовою — П. Куліш вважав «Марусю» Г. Квітки-Основ'яненка. «Ця повість положила нерушиму основу новій словесності українській». Стаття П. Куліша «Григорій Квітка і його повість» — справжній панеїризм на честь Основ'яненка і одночасно дослідження його життєвої і творчої долі. «Квіткана пам'ять буде свята довкілля поміж нами», бо «він зробив те ж саме для прози, що Шев-

ченко для стиха українського, він так само достеріг і перейняв поезію шоденної славської мови, як Шевченко — поезію народної пісні. Удвох вони заправили нашу словесність віковичною силою і назначили її правий і далекий путь». Т. Шевченко П. Куліш називав першим українським істориком, високим папаром серед українського люду. Поруч із «великими думками» — Г. Квіткою-Основ'яненком і Т. Шевченком (який «явив високий історичний спосіб словесного живопису») П. Куліш ставить Марку Гоголя.

І. Котляревського (та, між іншим, М. Гоголя) Куліш різко критикував за відірваність творчості від народу. «Як появився Котляревський із своїм Енеєм, усі зарегаляли... і той регіт був — найстрашніша проба нашому писаному слову українському». Як зазначає О. Маковей, «Куліш став фанатиком протонароддя», висував теорію, що справжня література — це голос народу, а не витвір окремих «любителей словесности».

Д. Дорошенко у біографічній книзі «Пантелеймон Куліш» дав високу оцінку літературознавчій діяльності письменника. Він зазначає, що до Куліша існували лише короткі й поверхові огляди нової української літератури, а Куліш «поклав основу українській критиці», визначив художню та ідейну вагу творів видатих українських письменників.

Ю. МОСЕНКІС,

викладач кафедри українознавства

ПОЦІКАВТЕСЬ ЛІТЕРАТУРОЮ З АНТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Лісовий І. А. Античний світ у термінах, іменах і назвах. Львів, 1988.

Корж Н. Г., Луцька Ф. Й. Із скарбниці античної мудрості. К., 1988.

Словник античної міфології. К., 1985.

Замаровський В. Сім чудес світу. Пер. зі словачкої. К., 1972.

Бабичев Н. Т., Боровський Я. М. Словарь латинских крылатых слов. Изд. 3. М., 1988.

Винничук Л. Люди, нравы и обычаи Древней Греции и Рима. Пер. с польск. М., 1988.

Соломонова А. Жива античність. К., 1983.

Лосев А. Ф. Античная мифология в ее историческом развитии. М., 1957.

Лосев А. Ф. Гомер. М., 1960.

РІК 50-й. СВЯТО КРІЗЬ

Е. РЕЙЦЕН

ВETERАНАМ

«...Проходять победителі селом,
Победа остаеться молодой.
(із поезії)

Свои наденьте, ветераны, ордена
И гордо по Крещатику пройдите,
Пусть нет трибуны и криков нет «ура»,
Все ж к памятнику Славы вы придите...

И здесь, давайте, вместе поладим.
И в помин... Вспомним все, что было,
Друзей теряли как и попадали в плен,
Ведь время с памятью еще не смыло

Воспоминанья огненных тех лет,
И до сих пор в ушах звучат кулети:
«Вставай, страна огромная!»,
В карманах не звенят ее монеты,

Но раны старые все ноют по ночам,
И наши живым еще все снятся...
Вы помните, приказ был отдан вам:
Врагу живыми не сдаваться!

И вы стояли, принимая смерть,
Под Киевом, Можгой и в казематах Бреста,
Как можно вам теперь в глаза глядеть,
Когда юнцы не уступают места,

Когда стоите вы в очередях,
Не зная, как свести концы с концами...
И это через пять десятков лет!
О, люди! Что случилось с нами?

Свои наденьте, ветераны, ордена
И смею всем в глаза глядеть
И верить, что наступят времена,
Когда воскреснет слово «Победитель!»
Надените, ветераны, ордена!
квітень, 1995 р.

ДОВГИМИ БУЛИ ФРОНТОВІ ДОРОГИ. РІЗНА БУЛА ВІЙСЬКОВА ДОЛЯ НАШИХ СОЛДАТ І ГЕНЕРАЛІВ. ТИСЯЧІ З НИХ ВІДДАЛИ СВОЄ ЖИТТЯ ЗАРАДИ ВИЗВОЛЕННЯ БАТЬКІВЩИНИ ВІД ФАШИЗМУ.

ВІРНІСТЬ БАТЬКІВЩИНИ, ВІРНІСТЬ ДРУЖБИ, ВІРНІСТЬ КОХАННЮ. ЦІ ПОЧУТТЯ ЖИЛИ В ДУШІ КОЖНОГО СОЛДАТА, ДОПОМАГАЛИ КРОКУВАТИ ДО ЗАВІТНОЇ ПЕРЕМОГИ...

ПЕРЕМОГА. РІК 50-й. «ПРО ЩО БЕРЕЖЕ ВАША ПАМ'ЯТЬ?» «ЩО ЗНАЄТЕ ПРО ТУ ПРАВДУ ПРО ВІЙНУ, ЯКУ ВАМ ДОВЕЛОСЯ ПЕРЕЖИТИ І ПРО ЯКУ НЕ ПИШУТЬ В ПІДРУЧНИКАХ?»

НА ЦІ ПИТАННЯ ГАЗЕТИ І ВІДПОВІДАЮТЬ НАМ УЧАСНИКИ ВЕЛИКОГО ПОДВИГУ.

Чи скінчили вже рахунки ми?

Гвардії полковник ОЛЕКСАНДР СЕРГІЙОВИЧ ТРОНІН пройшов Велику Вітчизняну війну, як кажуть від дзвінка до дзвінка. За багато років роботи в нашому вузі відомо, що саме він, як ніхто, вмів так запалити людей словом, захопити, повести за собою, за своїми спогадами про героїв війни, їх мужність в боротьбі з ворогом.

Тому напередодні 50-ліття закінчення Великої Вітчизняної до нього звертаються студенти і викладачі, співробітники з проханням розповісти правду про війну, про причини поразки на початку її, про те, чому все ж таки ми перемогли. Одним словом, про подвиг тих, хто бився за Батьківщину і переміг...

— Перемога колишнього Радянського Союзу у Великій Вітчизняній війні — важлива подія в історії людства. Вітчизняна війна колишнього радянського народу — найголовніша подія в історії II-ї світової війни! Її значення оцінюють високо і колишні лідери капіталістичних країн Черчілль, Рузвельт, Де Голль і ін.

Свято Перемоги — це не лише почуття радості, але й скорботи за загиблими, скаленими і померлими. Отже, як у пісні «намажем і маршалів країн і рядових, і мертвих і живих».

Відзначаючи цю велику історичну дату ми повинні чітко знати причини війни, її витки, причини поразок і перемог. В наш час в пресі та в інформації часто дається перекручене, спотворене уявлення про витки і значення Великої Вітчизняної війни. Наприклад, інколи молоді кажуть, що якщо б не визволили б Україну від німців, то ми тепер пили б баварське пиво і ін. Це близькоіська думка, коштувати, вони забули про планів Гітлера та його оточення про знищення слов'янських народів як нижчої раси, вони саме до цього й приступили: Баб'ї Яр, розстріли в Полтаві, Запоріжжі і ін.

Правду про війну, про її витки, причини можуть сказати лише ті, хто брав участь у війні і забезпечував Перемогу.

Моє завдання дати об'єктивну думку про причини поразки на

початку війни та про її переможне завершення.

Колішній Радянський Союз в той період до цієї самої великої війни не був підготовлений. Давніше розглянемо технічне оснащення армії того періоду. Перше: танки. Перед війною Збройні Сили у танкових частинах мали в основному танкові машини BT-5, BT-7. Це бистрохідні легкі танки із слабкою бронєю, бензиновим двигуном та слабкою зброєю. Нові серійні танки Т-34, КВ були у військових частинах, але в малій кількості. Друге: авіація. Винищувальна авіація. Оснащена винищувачами І-15, І-16. Вони були і найбільш слабкими за німецькі винищувачі «Мессершмітта» за швидкістю і зброєю. А нові літаки-винищувачі (ЯК, МІГ, ЛАГ і ін.) тільки-но почали приходити у збройні сили на початку війни. Найсерйознішою причиною, яка визначає слабкість армії того періоду є те, що у 1936—37 роках Сталін та його оточення знищили до 40 тисяч чоловік командного складу армії. І на початку Великої Вітчизняної практично арміями, корпусами, дивізіями керували люди, віддані сираві, але такі, що не мали достатнього досвіду, знань у веденні війни.

Війна із Фінляндією (жовтень 1939 р.—березень 1940 р.) виявила також серйозні недоліки в Збройних Силах, які, на жаль, до початку війни виправити не вдалося.

Тепер коротко оглянемо фашистську армію. Всі знають, що Німеччина потерпіла жорстоку поразку під час I-ї Світової війни. Вимушена була підписати для себе ганебний Версальський договір (листопад 1918 року).

1933 рік. До влади прийшов фашизм на чолі з Гітлером. Він активно й відкрито приступив до створення й розширення армії та до підготовки загарбницьких воєн. Великі кошти він отримав від крупних банків, промислових магнатів Німеччини та за рахунок єврейських погромів. В результаті цього Гітлер змінив «розсмактані» безробіття, поширив військову промисловість й приступив до військових операцій. В 1935 році він вже без бою захопив Австрію, уряднавши її до Німеччини, після цього Норвегію й Данію, без жодного пострілу. У вересні 1939 р.—Польщу. У березні 1940 р.—Югославію і арешти розгромив Францію влітку 1940 року. Таким чином, гітлерівські війська, солдати, офіцери, генерали отримали багатий військовий досвід. Вся промисловість Європи практично працювала на військову машину фашистської Німеччини. Отже, як висновок: Німеччина була краще підготовленою до війни, ніж колишній Радянський Союз. Це визначило її успіхи в перші місяці війни.

Раптовий напад Німеччини на колишній СРСР, що раніше розглядався як головна причина поразки наших військ, відіграв певну роль, але не визначальну. А об'єктивна причина цього в тому, що німецькі збройні сили та економічні можливості до червня 1941 року були могутнішими, ніж можливості СРСР.

Але влітку, восени 1942 року вже стали створюватися догортривали об'єктивні причини та передумови, які в кінцевому рахунку визначили перелом у війні і

найібитно Перемогу Червими збройними силами. До таких факторів, передусім, відноситься те, що до осені 1942 року промисловість країни (в тому числі фабрики, заводи, евакуйовані з території України) стали працювати на повну міць. Трудящі люди Союзу у неймовірно важких умовах стали виробляти велику кількість нових танків типу Т-34, КВ і ІС, нові літаки (винищувачі ЛАГ, МІГ, ЯК, штурмовики ІЛ-4 та середні бомбардувальники Пе-4, масові випуски славновісних «Катюш» і ін).

До цього ж періоду солдати, молодші командири і офіцери одержали значний досвід ведення війни, з'явилася нова плеяда полководців: Жуков і Рокоссовський, Конева і Ватутін, Малиновський, Толбухін і ін. Необхідно також відзначити (адже від правди нікуди не підеш), що капіталістичні країни і, передусім, Америка стала надавати велику допомогу по Ленд-лізу. Треба ще сказати: в цей період розгорнулася велика партизанська боротьба на окупованій території.

Отже, все це разом узяті й визначило кінець кінцем перелом у Вітчизняній війні. Обов'язково треба сказати про Сталінградську битву, що закінчилася перемогою (листопад 1942—січень 1943 рр.), Курську битву, визволення Лівобережної України і Києва (вересень—листопад 1943 р.), Білоруську операцію (червень—липень 1944 р.) і ін.

Всі ці фактори плюс героїзм наших народів, які населяють колишній СРСР, масовий героїзм і забезпечили перемогу. Треба прямо сказати, що ця Перемога у Вітчизняній війні створила передумови створенню незалежної півночі України в кордонах, що існують нині.

Такою є правда про причини, витки Великої Вітчизняної війни і все це ми зобов'язані розповісти нашій молоді, студентам.

СЛАВА ТИМ, ХТО ПОРУЧ З

Я й двоє моїх однокурсників, склали сесію, вже 10 червня прибули на об'єкт Любитів», не

подалік від Ковеля (Волинська область), мені за 40 км від державного кордону із Польщею, яка вже була окупованою фашистами. Хоч обстановка була вельми тривожною, але ми й подумати не могли, що наша практика дуже швидко закінчиться...

Будівництво велося напружено, у три зміни, без вихідних. У ніч з 21 на 22 червня мені, дублеру майстра, довелося працювати у ціну зміну на бетонуваних злітно-посадових полосах. З друзями ми домовилися, що в неділю, 22 червня, поїдемо оглянути Львів, де ми ще не були. Але не судилося збутися нашим планам.

НА СВІТАНКУ, О 4-й РАНОКУ з хвилинами високо в небі з'явився стрій німецьких літаків, освітлених променями сонця, що сходило. Літаки раптово повернулися і частина з них на брижополоті обстріляли із кулеметів нашу полосу, скинули бомби на військове містечко.

Війна! Мені довелося в перші ж хвилини війни побачити вбитих та поранених, перші зруйнування. Яка ж там вже практика!

З великим трудом довелося вібратися з Ковеля залізницею. Наші состав неопорозово обстрілювали і ми вкривалися в лісі. Як стало відомо пізніше, це був останній залізничний состав, якому вдалося ввійти за оточеного Ковеля.

Після прибуття в Київ студентського загін направили на спорудження протитанкових загородей в районі Протасового Яру. Там, в гуртожитку трикотажного фабрики, ми й жили й копали землю від зорі до зорі.

А німецько-фашистські війська все ближче просуваються до Києва. Наприкінці липня з групою студентів старших курсів мене було направлено для продовження

Архітектура 3 Будівництво

СЛЮЗИ. СВЯТО ПАМ'ЯТІ.

ТАКОЮ Є НАША КЛЯТВА

На одне із запитань багатотиражної відповіді колишній директор музею історії нашого університету ПAVЛЮ КАЗИМИРОВИЧУ КРАСНОСЕЛЬСЬКОМУ:

— Я розповім вам трохи про свій бойовий шлях і свого авіаційного полку. Отже, з 5 липня 1941-го по 11 травня 1945-го я брав участь у бойових діях на фронтах Великої Вітчизняної війни в складі 135-го дивізію Червонопрапорного, Вітебського, штурмового авіаційного полку на посаді заступника командира авіаційної ескадрильї по експлуатації літаків, і забезпечував їх бойову готовність.

135-й авіаполк за весь період війни, наносачи бойові бомбові удари по передових позиціях ворога, зробив 7300 бойових вильотів.

Маю ще таку цифру: 468 чоловік особистого складу полку були

нагороджені орденами і медалями, 9 чоловік льотного складу були відзначені вищою нагородою — звання Героїв Радянського Союзу, а весь особистий склад полку нагороджений медалями: «За оборону Сталінграда», «За взяття Берліна», «За Перемогу над Німеччиною», «За визволення Праги». Полак наш нагороджений двома орденами «Червоного Прапора».

По закінченню війни 135-й полк було переучено з штурмового на винищувальний, він став виконувати функції цивільної повітряної оборони.

У нас була встановлена традиція: ветерани полку збиралися на зустрічі в Москві, Харкові, Сумах, Подільську, Києві і селі Берестовці Сумської області.

На зустрічі, присвяченій 40-ї річниці Великої Перемоги в 1985 році, в Харкові було прийнято клятву. Ось її слова:

«Ми ветерани 135 штурмового авіаполку, які збиралися на зустріч, присвячену 40-ї річниці Великої Перемоги, дали клятву — бути завжди в перших рядах захисників Батьківщини. Де б ми не знаходилися, який би пост не займали будемо віддавати всі свої сили, знання і досвід служінню та захисту своєї Вітчизни. Нехай покарає мене суд бойового братерства, якщо я заховорю зарозумілим, бюрократизмом, високомір'ям, байдужістю!

Ми продовжуватимемо справу військово-патріотичного виховання молоді і будемо виховувати своїх дітей, онуків і правнуків сміливими, сильними духом і тілом, такими, щоб вони ніколи не поступилися своєю совістю, щоб вони жили інтересами своєї країни, свого народу.

Ми, ветерани війни, урочисто клянємося — свято берегти саїту пам'ять про тих, хто загинув в боях за Батьківщину.

ЄДНАЛА ОДНА НА ВСІХ ПЕРЕМОГА (СПОГАДИ ПЕРЕТВОРИЛИСЯ В ПОЛЕМІКУ)

П'ЯТДЕСЯТИРІЧЧЯ ПЕРЕМОГИ у Великій Вітчизняній війні — значна подія в житті народів тих держав, що донедавна складали одну — Радянський Союз. Ще не забулися тяжкі втрати, ще живі пам'яті про загиблих, ще живе відчуття і пам'ять фронтового братерства серед тих, хто прошив дорогами війни. В попередньому номері газети «А+Б» вищено допис викладача кафедри українознавства Ю. Мосенкіса «Західноукраїнська культура і Австрія». В ньому привертає увагу думка, що Галичина, Закарпаття, Північна Буковина «...перебували в єдиній з Австрією державі...». Саме перебували, а не входили до складу. Юнаки служили в армії цієї держави, поет Ю. Федькович «...створив ряд віршів... військово-патріотичного змісту», українською мовою перекладав австрійський гімн. Треба думати, що вірші та переклад гімну призначалися не австрійській молоді, а саме українській, що вважала за честь видавати належне патріотизму. Справді — цікава думка, достойна уваги. По аналогії слід би прислухатися до іншої думки та спробувати зрозуміти її без надмірної політизації, якою зараз жарені ми всі. Вона стосується цілх поколінь українців, що жили в єдиній державі з росіянами, білорусами, вірменами, грузинами, казахами і ін. Хіба вони могли бути не патріотами держави, в якій жили і яку ототожнювали не із злочинними діями високих державців, а з хатою, в якій народилися, з селом чи містом, в якому кохалися, з регіоном, який добре знали і мали за свій; це могли бути наддніпрянські кручі, причорноморські степи, подільські лани, донецькі кургани, карпатські гори, волоське полісся.

Нехай як загодно ставляться до історії і Солженіцин, і Волкогопов, і Резун, і той, хто вважає, що німці несли йому волю і хліб, німецька окупація була навалом, жорстокою і страшною в своїй звірячій сутності. Треба зважити і на те, що підходи до виховання молоді були різними в тодішній Німеччині і в Радянському Союзі. Німецька молодь виховувалася на ідеї зверхності. У нас наші шкільні вчителі виховували (навіть в умовах тодішньої «подвійної» моралі) на високих рівнях, на гуманістичних посылках.

То ж, природно, на захист батьківщини (батьківщини, своїх домівок) стали разом плече до плеча українці, росіяни, казахи, вірмени, грузини і ін. Вони робили важку, бойову, смертельно небезпечну роботу. Можна багато навести прикладів. Серед них є такі, що звеличують людину, і дуже прикрі. Ось про це далі.

ЕСКАДРИЛЬЯ ВІНИЩУВАЧІВ супроводжувала прикриттям велику групу штурмовиків, які підтримували наземні частини в наступі на Крим.

Коли вони вже виконали завдання і поверталися, один з штурмовиків задміїв і різко пішов на посадку. Кримські степи сприяли безпечної вимушеної посадці, але це сталося на ворожій території. Винищувачі бачили, як до літака, що безпорадно лежав на полі з різних кінців направляються німці. Вирішували хвилини. Командир групи Петро Фомічов наказав парі винищувачів «прикрити» його і різко пішов на посадку. Допомогли винахідливість, професіоналізм, сміливість та рівнинний степ. Ще за кілометр до місця посадки літака були німці, коли Петро підняв у повітря на своєму винищувачі ЯК 9-Б планета і стрільця. Вогонь, який намагалися вести вороги по літаку, що не набрав швидкості і був обмежений у маневрі, притупили винищувачі, які з повітря «прикривали» свого командира. Це був перший приклад. Пілот за свій подвиг отримав бойовий орден, але головне для нього і всієї групи було спасіння товаришів по зброї.

Не завжди, звісно, бойові епізоди мали щасливий кінець. Уже йшли бої за Севастополь, коли при поверненні з бойового завдання загорівся літак, пілотований майором Петром Дзюбою. Намагаючись збити вогонь, він загубив висоту, а, вистрибнувши з парашутом на малій висоті і високій швидкості, пошкодив ноги і одну руку ампутовано.

ТЯЖКІ БОІ ВЕЛИ ВІНИЩУВАЧІ на риках Миус і Молочна. В бою пошкоджено літак Івана Свистуненка, хлопцеві було ледве за двадцять. Літак він посадив «на брухо» на території, зайнятій ворогом. Після звільнення Донбасу знайшли його літак по бортовому номеру, а місцеві жителі, які його поховали, засвідчили, що він відстрілювався від німців, які оточили місце посадки, і лише останній набій залишив для себе.

Було... було. Технік ланки літаків управління полку в невмишленій розмові викладав думку про те, що хоч Гітлер і ворог, але все ж не такий дурак, коли зумів підняти німців і створити таку військову силу... Довго командир та комісар полку, що були вкленені в його порядності та патріотизмі, доводили «Смерш», що цей офіцер надійний в політичному відношенні і добрий фахівець.

А ось ганебний випадок. Сержант звалтував і вбив угорську дівчину. Його засудив трибунал. Розстріляв на аеродромі одного з полків дивізії.

Але хто заперечуватиме подвиг тих, хто боронив свою землю. Не можна не оцінити роботу дивач-зброярів, які зимовими ночами готували зброю літаків в умовах жорстоких вітрів причорноморських степів в мороз, що сягав (Початок. Прод. на стор. 4).

У РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ...

Для фронтовика особиста приємність до Перемоги — найдорожчий спогад!

На питання редакції відповідає допис ПAVЛЮ ІВАНОВИЧУ СІКАЛЮ:

— Я льотчик. Перед війною закінчив авіаційне училище на Україні, став лейтенантом.

З першого дня війни 22 червня 1941 року і до останнього — вересня 1945-го був на війні.

22 червня о 6-ій ранку біля Ми-

колаєва відбувся мій перший бойовий виліт на бомбування нафто-сховищ в Плевні (Румунія). Мене було тоді 20 років. Ну що вам розповісти? Про наші труднощі, про те, що ми тоді не мали навіть карт польову...

Отже. Полетіла наша ескадрилья (9 літаків), колінки дрижать, адже вище. В першому ведучому літаку ескадрильї знаходився командир, головний штурман. Побачили, що він відкрив люк і ки-

дає бомбу, і собі відкрили, і кидали. Так й орієнтувалися по ньому, штурману, без карт. З цього першого вильоту повернулися лише 4 екіпажі, інші загинули.

На одинадцятьомо вильоті, через 20—25 днів, мене збили. Було поранено. Так потрапив до госпіталю в Ніколаєві. Але лікування було інколи. Тому що німці підійшли

до Ніколаєва й нас вибили. Хто авіацію, в учбовий центр в Комульковому, Михерово, що на Долиці. На переправі в Дніпрі нас сформували в батальйон, роти, полки з усіх відстанювачих. Мене було призначено командиром кулеметної роти, командиром батальйону.

Після лікування в листопаді 1941-го мене знову повернули в

авіацію, в учбовий центр в Комульковому, Михерово, що на Долиці. На перучування.

Отже з листопада 1941-го по березень 1942-го я став штурманом особливий розвідувальної ескадрильї. Літав на Прагу, Софію, Бухарест, Варшаву. Саме з розвідувальною метою.

(Поч. Продовж. на стор. 4).

НАМИ, ПАМ'ЯТЬ ТИМ, КОГО НЕМА!

ня навчання в Куйбишевській інженерно-будівельній інституті. Але тут нас зустріли представники Ленінградської військової повітряної академії, що була евакуйована в Йошкар-Олу. Нам пообіцяли, що після присвоєння спеціальності підготовки на факультеті аеродромного будівництва будемо відправлені на фронт. На початку вересня 1941 р. нас було зараховано до академії і ми прийняли військову присягу.

А ВІЙНА ЗАТЯГНУЛАСЯ. Ми повністю пройшли всю учбову програму, влітку 1942 р. побували на справжній фронтній виробничій практиці по будівництву польових аеродромів на Брянському фронті.

Після захисту дипломних проектів в червні 1943-го в званні старших техніків-лейтенантів нас було послано на різні фронти діючої армії.

Я був посланий в 16-ту Пові-

тряну армію, в район Курська. До цього часу величезна танкова битва на Курській дузі була завершена, залишилися лише сліди небаченого побойця.

В складі військ 1-го Білоруського фронту я пройшов із своєю частинною шлях від Курська до Берліна. Ми будували аеродроми, спелепорудження, мости, дороги. Але основним завданням нашої інженерної частини, де я був помічником командира, було забезпечення безперервної роботи польових аеродромів, тобто в будь-який час року і при будь-якій погоді льотне поле повинно бути готовим для зльоту і посадки бойових машин. А це завдання дуже важке й відповідальне, та до того ж часто доводилося працювати під ворожими бомбуваннями і артобстрілом. Багато перебувань довелося зробити протягом кількох тисяч кілометрів. Із Курської області ми попали

на Чернігівщину. З наших аеродромів літали літаки на Лютежський плацдарм, допомогли визволенню мого рідного Києва. А далі наша повітряна армія повернулася на Білорусію.

З якою радістю влітку 1944-го ми вийшли на попередній державний кордон біля Бреста! Але ще більшою радістю радість, коли навесні 1945 року ми переступили кордон Німеччини.

ПЕРЕМОГО Я ЗУСТРІВ У ПОВЕРГНУТОМУ БЕРЛІНІ. Важко описати словами радість, яка панувала навколо. Зали на честь перемоги почалися ще 8 травня, коли стало відомо, що підписаний акт про безумовну капітуляцію німецької армії. Із новою силою зали спалахнули 9 травня, після оголошення по радіо свята Перемоги.

НІКОЛИ НЕ ЗАБУДУТЬСЯ ЦІ ТРАВНІ ДНІ 1945 РОКУ В БЕРЛІНІ!

Але на цьому війна для нашої частини не закінчилася. Наприкінці червня прийшла команда ван-Японією, в якій брали участь в Познані, куди доходила широка фронт.

Демобілізувався я влітку 1946 року з Південного Сахаліну, де мого міста Познань до далекого міста Бкін (Хабаровський край). Приїхали своєчасно: на-

ступного дня після приїзду розділено війна з мілітаристською Японією, в якій брали участь в Познані, куди доходила широка фронт.

Пройшовши шляхами війни я своїми очима побачив смерть, руйнування, пожежі. Багато приятелів і соратників не дожили до Перемоги.

Не можливо висловити словами, яке горе принесла війна, скільки чудових хлопців віддали життя за Перемогу!

Тому ми, ветерани війни, так цінуємо мир, кожний день миру!

В День 50-ліття Великої Перемоги схилимо голови, згадаємо всіх тих, хто не дійшов до Перемоги, хто نابлизив її ціною свого життя.

Демобілізувався я влітку 1946 року з Південного Сахаліну, де мого міста Познань до далекого міста Бкін (Хабаровський край). Приїхали своєчасно: на-

ступного дня після приїзду розділено війна з мілітаристською Японією, в якій брали участь в Познані, куди доходила широка фронт.

Пройшовши шляхами війни я своїми очима побачив смерть, руйнування, пожежі. Багато приятелів і соратників не дожили до Перемоги.

Не можливо висловити словами, яке горе принесла війна, скільки чудових хлопців віддали життя за Перемогу!

Тому ми, ветерани війни, так цінуємо мир, кожний день миру!

В День 50-ліття Великої Перемоги схилимо голови, згадаємо всіх тих, хто не дійшов до Перемоги, хто نابлизив її ціною свого життя.

І. ПАШКОВ, професор.

